

OCENE – POROČILA

OD LEVSTIKA DO ANDERSENA Ilustracije Suzi Bricelj

Pot od našega velikega pripovednika do velikega danskega pravljicarja je za večino preprosta in hitra. Še posebej za ljubitelje dobre knjige. Le sprehodimo se še enkrat do najljubše knjižne police in si izberimo naslednjo knjigo, ki nas bo zapeljala v pravljlični svet tako z besedo kot s sliko. Za Suzi Bricelj pa je bila ta pot polna nenavadnih obratov in potovanj v raznolike pravljlične likovne in realne svetove. Še najbolj podobna starim povestim, polna čudežnega in skrivnostnega.

Suzi Bricelj je mladost preživela v Novem mestu. Z odliko je diplomirala na oddelku za oblikovanje ljubljanske ALU in med študijem dvakrat dobila študentsko nagrado Prešernovega sklada. Njeno diplomsko delo, velika ilustrirana slikanica *Martin Krpan*, pa je postavilo nove standarde likovne interpretacije tega klasičnega dela. In popotovanje se lahko začne.

Ko je leta 1999 ilustratorka svoje diplomsko delo postavila na ogled v avli Nove Ljubljanske banke in so knjigo natisnili pri založbi Delo, se je zgodilo nekaj do tedaj nevidenega. Ilustrirana knjiga je v tistem trenutku postala uspešnica. Bila je prva knjiga, ki so jo prodajali s časnikom, šele za njo so postali atrakcija vsi romani, kuharice in druge knjige. Seveda pa ne gre pozabiti, da gre za prvo pomembnejše delo slovenske pripovedne proze, ponatisnjeno in upodobljeno že mnogokrat pred tem. Toda

sodobna upodobitev te klasične pripovedke in način prezentacije knjige v avli Nove Ljubljanske banke sta tisti, ki sta vse skupaj obrnili na glavo. Z njima je v našem prostoru ustvarila revolucionaren pristop k ilustrirani knjigi na več nivojih. Na likovnem pripovednem nivoju, na nivoju dojemanja pomena ilustrirane knjige in obliki njene prodaje. Tukaj se bomo osredotočili le na prvega.

Likovno so njene ilustracije Martina Krpana sodobno in dovršeno delo, ki pa temelji na vseh interpretacijah te klasike do danes. Pred Bricljevo so Levstikovo pripoved ilustrirali številni slikarji, denimo Hinko Smrekar, Lojze Perko, Tone Kralj, Marin Sams, Peter Amalietič in Miki Muster. Med najbolj znanimi je vsekakor upodobitev slikarja Toneta Kralja, čigar barvne ilustracije so v slikanici prvič izšle leta 1954 in bile do danes trinajstkrat ponatisnjene. Kraljeve ilustracije so monumentalne, polne številnih folklornih detajlov, ki označujejo slovenskega kmečkega človeka, in detajlov iz različnih slogovnih obdobj, kar daje celoti vtis pravljlične brezčasnosti. V to družbo mojstrov se je pogumno podala Suzi Bricelj s svojevrstnim pristopom in pretehtanim likovnim slogom. Njene ilustracije odlikuje izredna prostorska globina, ki jo gradi z likovnimi plani in s panoramskim obravnavanjem ozadja. Ilustracije so spontane in prepričljive v celotnem spektru, od likovnega detajla, izbire barv in kolorita do verodostojnosti v sceni in mizansceni arhitekture in pejzaža. Prav tako je ilustratorka možnosti tehnike pastela raztegnila do roba, od

natančno izdelanih detajlov prek ekspresivne poteze do mehkobe.

Prav zaradi ilustratorkega filmskega načina upodobitve je Martin Krpan postal pripovedka, ki je blizu tudi sodobnemu otroku, saj je likovna pripoved prilagojena njegovemu videnju in interpretiranju sveta. Vse to je dosegla z uporabo planov, redukcijo barv pri upodobitvi spomina in formata, ki posnema filmsko platno. S to sodobno likovno podobo pa se ujema tudi besedilo, saj se z izborom tipografije, odebelitvami črk in postavitvijo odstavkov spoji z ilustracijami. Te tako z besedilom tvorijo organsko celoto. Knjiga je zato kompleksno delo, v kateri sta ilustracija in besedilo enakovredna, kar omogoča najmanj dva pristopa k pripovedovanju ali branju te sicer klasične pripovedke. Ilustratorica je nedvomno dokazala, da podoba lahko pove več kot tisoč besed.

Po tej mali revoluciji v dojemanju slovenske ilustrirane knjige se je Suzi Bricelj za tri leta preselila v Pariz, kjer se je izpopolnjevala na elitni francoski šoli École Supérieure des Artes graphiques et décoratives.

In tam se je odločila za še eno izredno pogumno dejanje, na svoji ustvarjali poti je naredila še en povsem nenavaden obrat. Ko smo že mislili, da je vse urejeno, in se navadili na njeno izredno snovno in dinamično upodabljanje, je vse postavila na glavo. Spremenila je tehniko in slog upodabljanja. Iz izredno slikarskega pristopa in specifične barvne palete pastelov je preskočila veliko reko in se nam na drugi strani predstavila kot izvrstna risarka. Risba in barvne ploskve so postale njeno poglavitno likovno izrazilo in njen zaščitni znak. Lahkotna, sproščena in pomensko izredno bogata črta je temelj, na katerega dodaja barve, čustva in dodatne pomene.

Seveda pa je ohranila isti način kadriranja in ustvarjanja izredne živosti prostora. Vendar so postale njene podobe

zračne in fluidne, kot bi prihajale iz nekega drugega sveta. Njen način odslikavanja podob in scene se odmika od realnega, snovnega in ilustracije so postajale bolj podobne nekim oddaljenim spominom ali sanjam. Hkrati pa so izredno realistične in minimalistične. Prav ta njihova izčiščenost jim daje tisto brezčasnost, ki je za ilustracijo tako zelo pomembna.

In tu se njena pot sreča z velikim pravljicarjem, ki mu je stkala nova oblačila za kar dve knjigi, leta 2003 za pravljico *Cesarjeva nova oblačila* (Založba Mladinska knjiga) in čez dve leti za zbirko *Pravljice II.* (Založba Mladinska knjiga).

Pravljica o cesarju, ki je nadvse oboževal lepa oblačila, si je Suzi Bricelj zamislila v bogatih, žarečih barvah in slokih likih, ki kot igrivi rokokojski toni poplesujejo skozi vso knjigo. Pestro dogajanje na ulicah pa je kot kulisa, ki vsepovsod spremlja in lažno občuduje velikega vladarja. Seveda je tu na mestu asociacija s Potemkinovimi vasmi in slepim samoobčudovanjem vladarja, ki vidi le svoje razkošje in užitek, življenje in beda podanikov pa ga prav nič ne zanimata. Vsebinsko primerno imajo oblačila v slikanici vseskozi poudarjeno vlogo, zlasti pa v njih blesti cesar, lep in postaven mož. Dokler seveda ne pristane v Adamovem oblačilu in mu ne ostanejo le lepi ozki privihani brki in umetelna pričeska.

Tako kot v vseh prejšnjih knjigah se je tudi v tej ilustratorica pred upodabljanjem posvetila besedilu: njegovemu ritmu, zgodovinski podlagi, avtorjevemu izhodišču in simbolnemu pomenu pravljice. Prav ta njena večplastnost je tista, ki omogoča tako mlademu bralcu kot pripovedovalcu pravljice, da knjigo bere na več načinov in vsakič drugače ter tako odkriva skrivnost skritih zakladov, ki jih najdemo v svetu knjig.

Še bolj izčiščene pa so ilustracije za zbirko *Pravljice II.* V njih se ilustratorica

poigrava z romantiko in s sublimnim, tako značilnim za slikarje severnih dežel.

Ilustracije so prilagojene starejšim bralcem in prav zato so lahko minimalistične in so le spremljava besedila. Podobe, ki spremljajo pravljice, nas za trenutek ustavijo in nam dajo čas, da se ob njih pogledimo v Andersenov simboli svet.

Nekoč, tega je že mnogo let, sva se s Suzi srečali in takrat je izrazila željo, da bi postala slikarka. In takrat sva ugotovili, da je študij vedno le prvi korak na poti, kajti to si ustvarjamo vse življenje. Njena pot v svet likovnega pa se je seveda začela že precej pred najinim pogovorom in ta pot je čudežna, kot so čudežne njene podobe – in takšne so zato, ker se ne prepušča navadi in maniri, ampak tako kot vsi veliki ustvarjalci raziskuje, ustvarja in se čudi skrivnostnemu svetu. Bralce pa predrami in popelje iz vsakdanjega sveta. Njene knjige so kot dragi kamni, ki so vsak drugačne barve, oblike in svetlobe, v vsakem od njih odkriva nešteto zakritih podob, ki burijo domišljijo.

Kiki Omerzel

MOJA NAJLJUBŠA KNJIGA 2007 NA SPLETU: www.naj-knjiga.si

Glasovanje za mojo najljubšo knjigo, nagrado po izboru mladih bralcev, smo

ob njeni desetletnici s prenosom na splet s sodobnim načinom komuniciranja približali mladim bralcem in javnosti.

Spletno stran je oblikovala akademska slikarka Maša Kozjek.

Bistvo nagrade je seveda v spodbujanju k branju. Glasujejo lahko vsi otroci, ki knjigo sami preberejo, pri čemer smejo glasovati za katero koli delo, ne glede na letnico njegove izdaje, glavna pozornost pa velja leposlovnim knjigam. Mentorje opozarjamo, naj bo zato glasovanje, ki je neka vrsta zunanje motivacije za branje, povezano z bibliopedagoškimi dejavnostmi oz. z najrazličnejšimi oblikami knjižne vzgoje mladih bralcev in še posebej z bralno značko.

Nagrada *moja najljubša knjiga*, priznanje po izboru mladih bralcev, je bila namreč osnovana prav zato, da bi med mladimi bralci spodbujali branje in zanimanje za mladinsko književnost. Priznanje so osnovali Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica, Slovenska sekcija IBBY in Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. Podeljuje se vsako leto od 1998, in sicer v dveh kategorijah: za najljubšo slovensko mladinsko knjigo in za najljubšo v slovenščino prevedeno mladinsko knjigo. Akcijo strokovno vodi odbor za priznanje *moja najljubša knjiga*, ki ga sestavljajo predstavniki iz splošnih in šolskih knjižnic, častni člani pa so predsednik Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, predsednik Slovenske sekcije IBBY in predstavnik mladih bralcev. Organizacijsko akcijo vodi Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica.

